

Regionų komiteto nuomonė dėl Žaliosios knygos dėl viešųjų ir privačių partnerystės ir dėl Bendrijos viešųjų sutarčių ir koncesijų teisės

(2005/C 71/05)

REGIONŲ KOMITETAS,

atsižvelgdamas į Europos Komisijos Žaliąją knygą dėl viešųjų ir privačių partnerystės ir dėl Bendrijos viešųjų sutarčių ir koncesijų teisės (KOM(2004) 327 galutinis);

atsižvelgdamas į 2004 m. balandžio 30 d. Komisijos sprendimą šiuo klausimu pasikonsultuoti su juo pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 265 straipsnio pirmąją pastraipą;

atsižvelgdamas į 2004 m. gegužės 26 d. Komiteto pirmininko sprendimą pavesti Ekonominės ir socialinės politikos komisijai parengti nuomonę šiuo klausimu;

atsižvelgdamas į jo nuomonę dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl viešojo tiekimo sutarčių, viešojo paslaugų pirkimo sutarčių ir viešojo darbų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos koordinavimo ir dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl subjektų, vykdančių savo veiklą vandens, energetikos, transporto ir telekomunikacijų sektoriuose, vykdomų pirkimų tvarkos derinimo; (KOM(2000) 275 galutinis – 2000/0115 COD ir KOM(2000) 276 galutinis – 2000/0117COD – RK 312/2000 gal) ⁽¹⁾;

atsižvelgdamas į nuomonę dėl Žaliosios knygos dėl visuotinės svarbos paslaugų Europoje (KOM(2003) 270 galutinis – RK 149/2003 gal) ⁽²⁾;

atsižvelgdamas į jo nuomonę dėl Lisabonos strategijos peržiūros praėjus pusei jos įgyvendinimo laikui. Atsižvelgdamas į Komisijos komunikatą dėl Europos užimtumo strategijos įgyvendinimo gerinimo. Atsižvelgdamas į pasiūlymą dėl Tarybos sprendimo dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių; atsižvelgdamas į Tarybos rekomendacijas dėl valstybių narių užimtumo politikos įgyvendinimo; (KOM(2004) 239 galutinis);

atsižvelgdamas į savo nuomonės projektą (RK 239/2004 rev 1), priimtą Ekonominės ir socialinės politikos komisijos 2004 m. spalio 4 d. (pranešėja – **p. Segersten Larsson**, Värmland regiono tarybos Vykdomojo komiteto pirmininkė (SE-EPP));

2004 m. lapkričio 17 ir 18 d. savo 57 plenarinėje sesijoje (lapkričio 17 d. posėdyje) priėmė šią nuomonę:

1. Regionų komiteto pozicija

keletas klausimų, atsakymai į kuriuos turėtų būti labai svarbūs būsimam Komisijos darbui;

REGIONŲ KOMITETAS

1.1 **pritaria** Komisijos Žaliajai knygai dėl viešųjų ir privačių partnerystės ir ES viešųjų pirkimų ir koncesijų teisės, kadangi bendradarbiavimas tarp savivaldybių (regionų) ir verslo Europos Sąjungoje tampa vis svarbesnis. Augimo, sanglaudos ir konkurencijos klausimai gali būti susieti su vienu svarbiausių Lisabonos strategijos aspektų – sąlygų sklandžiam vidaus rinkos veikimui gerinimu. Kartu Komitetas norėtų atkreipti dėmesį į didelius skirtumus tarp valstybių narių ir tarp skirtingų veiklos sričių bendradarbiavimo formų ir masto;

1.2 **atkreipia dėmesį** į tai, kad Žaliojoje knygoje nepateikta jokių konkrečių pasiūlymų. Tačiau joje siekiama parodyti, koku mastu Bendrijos taisyklės taikomos privataus partnerio atrankos etapui ir vėlesniam etapui, siekiant nustatyti bet kokią neapibrėžtumą ir analizuoti, koku mastu Bendrijos bendrosios nuostatos yra tinkamos VPP imperatyvams ir konkrečioms charakteristikoms. Žaliojoje knygoje taip pat užduodama

1.3 **mano**, kad viešosios ir privačios partnerystės negalima vertinti kaip grynai techninio, juridinio klausimo; ją būtina išplėsti ir aiškinti žvelgiant iš politinės perspektyvos;

1.4 **tikisi**, kad visi klausimai, susiję su partnerystėmis, viešaisiais pirkimais ir visuotinės svarbos paslaugomis, bus vertinami holistiškai;

1.5 **mano**, kad vietos ir regioninės valdžios institucijos, būdamos arčiausiai piliečių, gali priimti tinkamiausią sprendimą, ar teikti paslaugas savo jėgomis, sudarant sutartį ar bendradarbiaujant su kitais partneriais. Komitetas norėtų pabrėžti, kad politiniai organai vaidina lemiamą vaidmenį įvertinant, kas turėtų teikti valstybės finansuojamas paslaugas;

1.6 **laikosi pozicijos**, kad būtent vietos ir regioninės valdžios institucijos dažnai gali geriausiai įvertinti, kokias paslaugas būtina finansuoti;

⁽¹⁾ OL C 144 2001 5 16, p. 23

⁽²⁾ OL C 73 2004 3 23, p. 7

1.7 norėtų **pabrėžti**, kad savivaldybės ir regionai vaidina skirtingus vaidmenis, kadangi jie ne tik organizuoja, administruoja ir prižiūri veiklą, bet ir patys teikia paslaugas;

1.8 **nemano**, kad partnerystės turėtų būti vertinamos kaip stebuklingas sprendimas; potenciali viešosios ir privačios partnerystės pridėtinė vertė turi būti įvertinta kiekvienu atveju atskirai;

1.9 **sutinka** su Žaliojoje knygoje pateiktu tvirtinimu, kad valstybinis partneris privalo apibrėžti tikslus, kurių būtina pasiekti visuomenės interesų, teikiamų paslaugų kokybės ir kainodaros politikos srityje, ir imtis atsakomybės prižiūrėti, kaip yra laikomasi šių tikslų.

Viešosios ir privačios partnerystės raida

REGIONŲ KOMITETAS

1.10 **atkreipia dėmesį**, kad „partnerystė“ imta aiškinti daug plačiau nei pradžioje numatyta;

1.11 **siūlo**, kad ateityje „viešoji ir privati partnerystė“ būtų apibrėžta siauriau ir reikėtų išplėstus santykius, bendrą rizikos prisiėmimą ir svarbius finansinius įsipareigojimus;

1.12 todėl **mano**, kad itin svarbu apibrėžti viešosios ir privačios partnerystės koncepciją, siekiant sudaryti sąlygas tinkamoms diskusijoms dėl visų būsimų Bendrijos iniciatyvų;

1.13 **pastebi**, kad partnerystė (bendradarbiavimas) paprastai suprantama plačiau nei viešoji ir privati partnerystė. Savivaldybės ir regioninės valdžios institucijos taip pat dirba su kitais dalyviais, tokiais kaip kitos vietos ir regioninės valdžios institucijos, universitetai, profesinės sąjungos, religinės bendruomenės, asociacijos, socialinės ir profesinės interesų grupės, savanoriškos organizacijos ir privatūs asmenys. Tikimasi, kad tokie partneriai ateityje taps vis svarbesni;

1.14 **atkreipia dėmesį** į tai, kad tradicinės viešųjų pirkimų formos, kai šalys siekia glaudesnio bendradarbiavimo ir bendros atsakomybės, taip pat kartais yra vertinamos kaip viešosios–privačios partnerystės arba „sutartinės viešosios–privačios partnerystės“;

1.15 **mano**, kad glaudesnis bendradarbiavimas taip pat yra svarbus tradicinių viešųjų pirkimų atžvilgiu, ypač įgyvendinimo etape;

1.16 **pabrėžia**, kad jungtinėje partnerystėje arba „institucinėje“ viešojoje–privačioje partnerystėje galutinė atsakomybė dažnai tenka valdžios institucijai. Pridėtinę vertę nulemia

didesnė privatus sektorius prisiimta atsakomybė, bendras finansavimas, naujos idėjos bei požiūriai ir ilgalaikių santykių užmezgimas.

2. Regionų komiteto rekomendacijos

REGIONŲ KOMITETAS

2.1 **pabrėžia**, kad visų formų partnerystės projektai turi būti pagrįsti ES sutartyje nustatytais skaidrumo, lygių galimybių, proporcingumo ir abipusio pripažinimo principais;

2.2 **nemano**, kad šiame etape derėtų priimti kokius nors Bendrijos teisės aktus dėl partnerystės, kadangi „partnerystės“ sąvoką dar nėra aiškiai apibrėžta. Komitetas nemano, kad viešosioms –privačioms partnerystėms gali būti taikomos Bendrijos viešųjų pirkimų direktyvos, kadangi jos nepakankamai skatina iniciatyvą, rizikos prisiėmimą ar lankstumą. Norminė bazė nėra pakankamai lanksti, kadangi partnerystės numato, kad jos subjektai vaidina daug aktyvesnį partnerio, o ne tradicinio paslaugų teikėjo, vaidmenį. Tai nėra efektyvu, kol Komisija neatsižvelgia į tam tikrus ankstesnių Regionų komiteto nuomonių aspektus.

2.3 **pabrėžia**, kad vietos ir regioninės valdžios institucijos vaidina pagrindinį vaidmenį apibrėžiant, organizuojant, finansuojant ir stebint visuotinės svarbos paslaugas;

2.4 **mano**, kad, atsižvelgiant į jų pareigą užtikrinti galimybes naudotis visuotinės svarbos paslaugomis, valdžios institucijos turi turėti galimybę pasirinkti ir eksperimentuoti su skirtingais modeliais, jeigu yra laikomasi tam tikrų principų, tokių kaip skaidrumas, lygios galimybės, proporcingumas ir abipusis pripažinimas;

2.5 **mano**, kad vietos ir regioninės valdžios institucijos, būdamos arčiausiai piliečių, gali priimti geriausius sprendimus dėl reikiamos paslaugos rūšies, formos ir kokybės. Be to, demokratinė tvarka, kuri valdžios institucijoms taikoma tokiuose sprendimuose, turi užtikrinti kokybišką priežiūrą ir skaidrumą;

2.6 **mano**, jog svarbu dar kartą pabrėžti, kad šios valdžios institucijos galėtų pačios nuspręsti, ar teikti paslaugas savo įgėmis, sudarant sutartis ar teikiant kartu su kitomis šalimis;

2.7 **pabrėžia**, jog būtina užtikrinti, kad vietos ir regioninės valdžios institucijos galėtų plėtoti kitas individualias, lanksčias bendradarbiavimo formas;

2.8 **pabrėžia**, kad būtina daugiau dėmesio skirti piliečiams, kadangi paslaugos yra teikiamos jiems;

2.9 savo nuomonėje dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl viešojo tiekimo sutarčių, viešojo paslaugų pirkimo sutarčių ir viešojo darbų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos koordinavimo **tvirtino**, kad viešosios ir privačios partnerystės projektai turi būti lankstūs ir visuotinai prieinami. Taip pat buvo pabrėžta būtinybė siekti pirkėjo ir tiekėjo plataus dialogo atliekant viešuosius pirkimus;

2.10 toje pačioje nuomonėje **pažymėjo**, jog „būtina numatyti, kad regioninių ir vietos valdžios institucijų viešiesiems pirkimams iš jų pačių nepriklausomų juridinių subjektų nebūtų taikomos direktyvos ir kad tokie pirkimai būtų vertinami kaip gamyba, kuriai vadovauja pačios institucijos“;

2.11 **pritaria** Žaliojoje knygoje pateiktam teiginiui, kad „Bendrijos teisės aktas dėl viešųjų sutarčių ir koncesijų yra neutralus, kai valstybėms narėms tenka rinktis, ar teikti viešąsias paslaugas savo jėgomis, ar patikėti jas trečiajai šaliai“;

2.12 **atkreipia dėmesį** į tai, kad daugelyje šalių partnerystės plėtojamos ta kryptimi, kai atskiri piliečiai sprendžia, kas teiks konkrečią paslaugą. Valdžios institucijos vaidmuo šiuo atveju yra daugiau susijęs su tuo, kad būtų užtikrintas minimalus kokybės lygis ir bendrovių patikimumas. Dabartinėse viešųjų pirkimų taisyklėse neatsižvelgiama į tokius atvejus, kai piliečiai yra svarbūs dalyviai, priimančys galutinį sprendimą dėl to, kas teiks paslaugą;

2.13 **kol kas negali pasakyti**, ar būtina priimti Bendrijos teisės aktus dėl paslaugų koncesijų, kadangi sąvoka „partnerystė“ dar neapibrėžta. Komitetas nemano, kad paslaugų koncesijoms turėtų būti taikomos Bendrijos viešųjų pirkimų direktyvos, kadangi koncesijoms būtina lankstesnė procedūra nei viešiesiems pirkimams;

2.14 **atkreipia dėmesį** į tai, kad dabartiniai viešųjų pirkimų teisės aktai vis dar yra sudėtingi ir neskatina lankstumo ar naujoviškų idėjų;

2.15 **pabrėžia**, kad sprendimas dėl bendrovės perkėlimo iš valstybinio į privatų sektorių turi būti ekonominės politikos sprendimas, kurį priimant išskirtinę kompetenciją turi valstybės narės;

2.16 **tikisi**, kad prieš siūlant bet kokias tolesnes priemones bus atsižvelgta į patirtį, sukauptą konkurencinio dialogo metu. Komitetas taip pat norėtų pabrėžti, kad savo nuomonėje dėl viešųjų pirkimų direktyvų jis išreiškė abejonę dėl šios viešųjų pirkimų rūšies, paragindamas vietoj to plačiau taikyti derybinę procedūrą;

2.17 **tikisi**, kad Komisija, atsižvelgdama į Teckal bylą, išaiškina teisinę situaciją, kadangi valstybės narės ją aiškina skirtingai. Komitetas nemano, kad veiklai, kurią vykdo visiškai kontroliuojamos valstybinės bendrovės, turi būti taikomi Bendrijos viešųjų pirkimų teisės aktai, kadangi tokia veikla yra viešai kontroliuojama ir atitinka veiklą, vykdomą organizacijos viduje. Be to, didelė darbų dalis yra atliekama kartu su valdžios institucijomis, kurios ir valdo tokią bendrovę;

2.18 **akcentuoja**, kad būtina siekti vietos (regioninio) politinio sutarimo sudarant ilgalaikius susitarimus;

2.19 **pabrėžia** poreikį atsižvelgti į demokratinius reikalavimus, kurie be konkurencijos poreikių privalo atspindėti ir piliečių norus;

2.20 **ketina** grįžti prie šio klausimo po to, kai bus apibrėžta „partnerystės“ sąvoka;

2.21 galiausiai, **užduoda** dar keletą klausimų:

- Kaip apsaugoti demokratinį aspektą partnerystės projektuose ir viešuosiuose pirkimuose?
- Kaip piliečiai gali naudotis politinėmis galiomis?
- Kokia ekonominė laisvė egzistuoja ilgalaikėse sutartyse?
- Kaip galima užtikrinti politinę veiksmų laisvę?
- Kaip kintantys poreikiai ir aplinkybės traktuojamos ilgalaikėse sutartyse?
- Kaip piliečiams bus garantuotas veiklos skaidrumas?
- Ar galima kaip nors garantuoti, kad valdžios institucijos sugebės administruoti, stebėti ir garantuoti piliečiams aukštos kokybės paslaugas?
- Koks yra struktūrinių fondų poveikis ir reikšmė plėtojant viešąsias ir privačias partnerystes?

2004 m. lapkričio 17 d., Briuselis

Regionų komiteto

Pirmininkas

Peter STRAUB